

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Томілінські читання

Матеріали VI науково-практичної конференції
з міжнародною участю, присвяченої 100-річному ювілею
кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я
Харківського національного медичного університету

м. Харків, 02 листопада 2023 року

Харків – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет

Громадське здоров'я в Україні: проблеми та способи їх вирішення

Томілінські читання

*Матеріали VI науково-практичної конференції
з міжнародною участю, присвяченої 100-річному ювілею
кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я
Харківського національного медичного університету*

м. Харків, 02 листопада 2023 року

Харків
ХНМУ
2023

УДК 614.2(477)

Г 87

Затверджено
Вченою радою ХНМУ.
Протокол № 11 від 23.11.2023 р.

Редакційна колегія: М'ясоєдов В.В., Огнев В.А.,
Нестеренко В.Г., Сокол К.М.,
Мельниченко О.А., Подпрядова А.А.

Г87 **Громадське здоров'я в Україні: проблеми та способи їх вирішення «Томілінські читання»:** матеріали VI науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 100-річному ювілею кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Харківського національного медичного університету, Харків, 02 листопада 2023 р. / ред. кол.: В.В. М'ясоєдов, В.А. Огнев, В.Г. Нестеренко та ін. Харків, 2023. 228 с. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10292543>

УДК 614.2(477)

© Харківський національний
медичний університет, 2023
© В.В. М'ясоєдов, В.А. Огнев,
В.Г. Нестеренко та ін., 2023

ЗМІСТ

Привітання ректора Харківського національного медичного університету професора В.А. Капустника	11
--	----

Секція 1. ІСТОРІЯ МЕДИЦИНИ

Капустник В.А., Лісовий В.М., Огнєв В.А.

До 100-річчя заснування кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я ХНМУ	13
--	----

М'ясоєдов В.В., Огнєв В.А., М'якіна О.В.

Діяльність лікарів України кінця XVIII – початку XX століття	20
--	----

Марковський В.Д., Лещина І.В., М'якіна О.В.

Наукова та викладацька спадщина професора Петра Гулака-Артемовського	23
--	----

Демочко Г.Л., Робак І.Ю.

Медичне красзнавство на сучасному етапі: кросвер з Urban Health	26
---	----

Васильєв Ю.К.

Арон Іосифович Бурштейн (1890–1965) – автор керівництв з методів санітарно-гігієнічних досліджень	28
---	----

Васильєв К.К.

Історик медицини, кандидат медичних наук Микола Каленикович Бородій	30
---	----

Грузєва Т.С.

100 років на службі громадського здоров'я (до 100-річчя кафедри громадського здоров'я НМУ імені О.О. Богомольця)	31
--	----

Белєвцова Я.С., Рибинська Ю.Г.

Вацлав Крашевський: випускник Харківської вищої медичної школи, відомий лікар, суспільний та політичний діяч Польщі (1872–1931)	35
---	----

Веремей М.І., Кудієвський Я.В., Таран Н.В.

Досвід кафедри гігієни, безпеки праці та професійного здоров'я навчально-наукового інституту громадського здоров'я та профілактичної медицини НМУ імені О.О. Богомольця щодо вивчення і покращення стану здоров'я працюючого населення	37
--	----

Зайцев В.В., Семенова Л.С., Соколова Л.О.

Професор Т.О. Бажан – історик медицини України (до 95-річчя з дня народження) ..	39
--	----

Мартиненко Н.М.

Лікарня для бідних Харківського медичного товариства: пошуки фінансування	40
---	----

Машевич А.М.

Діяльність та історія комунального некомерційного підприємства «Одеський регіональний клінічний протипухлинний центр» Одеської обласної ради	41
--	----

М'якіна О.В., Сокол К.М., М'якіна Д.О., Мельник К.О.

Зіркове життя реформатора медицини – Йогана Петера Франка	43
---	----

М'якина О.В., Подпрядова А.А., Мельник К.О., М'якина Д.О. Соляні скарби України: випробування часом	46
Жидкова К.Г., Богачова О.С. Історичні аспекти профілактики туберкульозу	49
Устяк Н.В., Рябовол В.М., Брухно Р.П. Громадське здоров'я: історія та перспективи розвитку	51
Нікуліна Г.Л., Боровик І.Г., Багмут В.В. Короткий нарис про історію кафедри гігієни праці та професійних хвороб як складової частини кафедри гігієни, епідеміології, дезінфектології та професійних хвороб	53

Секція 2.

РОЗБУДОВА СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Медведовська Н.В., Стоббан І.В., Квач М.Д. Аналіз медико-демографічних передумов формування репродуктивного здоров'я населення в Україні.....	55
Децик О.З., Юкіш Г.Я., Ковальчук Р.Є. Аналіз якості життя людей з інвалідністю після травм опорно-рухового апарату.....	57
Кривенко І.П., Чалий К.О. Роль цифрової трансформації суспільства в дослідженнях громадського здоров'я.....	59
Хоменко І.М., Чешко Я.М. Перспективи цифрової стратегії розвитку системи громадського здоров'я України...	61
Бурдюг В.С., Сокол К.М. Громадське здоров'я в Україні	63
Peresipkina T.V. Some features of the state policy of Ukraine in ensuring Public Health	65
Yaremenko A.V. The importance of vaccination of children and the level of vaccination coverage against measles, rubella and mumps in the Cherkasy region	67

Секція 3.

ДОКАЗОВА МЕДИЦИНА, СУЧАСНА ЕПІДЕМІОЛОГІЯ ТА БІОЛОГІЧНА СТАТИСТИКА

Сіренко П.О., Стороженко І.П., Жіденс Я. Особливості статистичної обробки ІЕМГ даних перекриття міофіламентів у кінематичних ланках поясу нижніх кінцівок	69
Усенко С.Г., Бойко І.С., Дяченко М.С. Результати соціологічних досліджень щодо рівня щеплення серед дітей	71
Коренєва Є.М., Смоленко Н.П., Бречка Н.М. Експериментальне моделювання чоловічої гіпофертильності	72

Вашенко В.В., Сухарєва Л.П., Мирошниченко М.С. Доказова медицина у практичній діяльності лікаря.....	74
Ковальова О.М., Шапкін В.Є., Іванченко С.В. Доказова медицина у практиці сімейного лікаря.....	75
Зяць М.М. Сучасний менеджмент доказової фармакотерапії первинного болю голови	78
Pomohaibo K.G., Hussein Dergham Planning different types of experimental studies	80
Pomohaibo K.G., Hussein Dergham Basic clustering methods used to develop a typology or classification	82
Pomohaibo K.G., Hussein Dergham The development of clinical epidemiology and its importance for a modern specialist.....	84

Секція 4. ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Лехан В.М., Надутий К.О. Обґрунтування доопрацювання методики тарифікації діагностично-споріднених груп в Україні	87
Яворовський О.П., Паламар Б.І., Брухно Р.П. Ускладнення як індикатор безпеки лікарняного середовища.....	89
Коробчанський В.О., Олійник Ю.О. Концепція «Медицина граничних станів» – оптимальна складова реалізації детермінантів здоров'я людства.....	91
Калашникова Н.М., Грузєва Т.С. Нормативно-правове регулювання боротьби з раком в Україні, у т.ч. з раком шкіри.....	94
Подольський В.В., Подольський В.В., Медведовська Н.В., Стовбан І.В., Знак В.М. Вплив збройних конфліктів на стан здоров'я жінок: глибоке занурення у травматичний досвід та соціальні потрясіння.....	97
Литвинова Л.О., Артемчук Л.І., Орличенко К.В. Сирітство як медико-соціальна проблема сучасної України	101
Разумна А.Г. Детермінанти забезпечення психологічного здоров'я здобувачів медичної освіти в умовах воєнного часу	104
Коробко М.Ю. Вплив стоматологічної захворюваності на якість життя дітей.....	106
Завгородня Л.В., Стукалкіна Д.С. Психологічний стан лікарів-інфекціоністів під час пандемії (на прикладі COVID-19).....	108

Сімонян Л.С. Аналіз захворюваності на грип за регіонами країни	110
Сущенко Е.В., Меркулова Т.В. Запровадження технологій здоров'язбереження у вищій освіті крізь призму сучасних викликів.....	111
Александрова К.В., Лісова Є.М., Григоров М.М. Посттравматичий стресовий розлад в умовах сучасних викликів в Україні	113
Литвинова Л.О., Донік О.М., Гречишкіна Н.В. Фельдшерсько-акушерські пункти – осередок сільської медицини: минуле і сьогодення.....	114
Міщенко М.М., Міщенко О.М. Соціально-психологічні особливості хворих після перенесеного мозкового інсульту..	117
Міщенко М.М., Міщенко О.М. Структурні характеристики оптимізованої моделі раннього виявлення та первинної профілактики мозкових інсультів в сучасних умовах.....	118
Чумаченко І.В., Бондаренко А.В., Доценко Н.В., Бондаренко О.В. Agile-трансформація процесів управління людськими ресурсами в мультипроектному медичному середовищі.....	121
Якубінський М.В. Сучасний погляд на проблеми профілактики судинних захворювань нижніх кінцівок у системі громадського здоров'я.....	123
Vasheva A.O. Foreign experience of the organization of social and medical assistance to the elderly population	125
Nesterenko V.G., Krasnikova S.O., Shevchenko A.S. Media discussions about hospice and palliative care in Ukraine since beginning of the war.....	127
Bachir Almoghrabi, Nesterenko V.H., Nesterenko R.V. The effect of economic crisis on health system in Lebanon	129
Podpriadova A.A. Rejuvenation of cardiovascular diseases: causes and consequences.....	133
Orel O.V. Prevalence of pregnancy complications in the Kharkiv region.....	134
Orel O.V. Organization of medical assistance for pregnant with hypertensive disorders	135
Yaremenko A.V. Procedure for carrying out preventive vaccinations among children in Ukraine	136
Yaser J.K. Alsaidi Healthcare in conditions of modern challenges	137

Секція 5.
ДЕТЕРМІНАНТИ ЗДОРОВ'Я, ПРОФІЛАКТИЧНІ СТРАТЕГІЇ

Семидоцька Ж.Д., Чернякова І.О., Красовська К.О. Психосоціальні та духовні аспекти старіння людства у сучасному світі	139
Бабієнко В.В., Мокієнко А.В., Валькевич Д.В. Кліматичні загрози водопостачанню Півдня України.....	142
Григоров М.М., Огнєв В.А., Нестеренко В.Г. Особливості харчування осіб молодого віку.....	145
Сокол К.М., Подрігало Л.В., Подрігало О.О. Обґрунтування уніфікованого підходу до прогнозування донозологічних станів здоров'я у школярів	147
Крупеня В.І., Просолєнко Н.В., Каук О.І. Когнітивні розлади у осіб молодого та середнього віку та методи їх корекції....	149
Усенко С.Г., Малюкін І.Г., Усенко С.А. Особливості впливу факторів навколишнього середовища в умовах воєнного часу серед мешканців Харківської області.....	151
Дика Б.М., Громнадзкий О.В. Розлади психіки депресивного характеру серед молоді під час воєнного стану в Україні	153
Ткачук Н.В., Зелена Л.Б., Короїд М.Ю. Токсичність комплексу залишкових водонерозчинних та водорозчинних сполук одягу «Секонд-хенд» при його пранні синтетичними миючими засобами для дитячої білизни	154
Шаравара Л.П. Дослідження вмісту зважених частинок ультрадисперсного діапазону у атмосферному повітрі м. Запоріжжя	157
Міщенко М.М., Міщенко О.М. Тривожність у хворих після перенесеного мозкового інсульту як соціальна проблема.....	159
Севальєв А.І., Волкова Ю.В. Дрібні фракції пилу (PM ₁₀ та PM _{2,5}) як екологічна детермінанта здоров'я	161
Мирошниченко М.С., Бібіченко В.О., Кузнецова М.О. Профілактична стратегія попередження розвитку внутрішньогоспітальної інфекції в терапевтичних відділеннях лікарень м. Харкова	162

Секція 6.

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Мельниченко О.А.

10 років підготовки магістрів публічного управління та адміністрування на кафедрі громадського здоров'я та управління охороною здоров'я ХНМУ 165

Парій В.Д., Грищук С.М.

Роль лікарняних кас в покращенні доступності та якості медичної допомоги населенню на прикладі Житомирської області 168

Жданова Н.О.

Інституційне забезпечення публічного управління ринком стоматологічних послуг 170

Сєменко С.В.

Формування спроможної мережі як запорука підвищення якості первинної медичної допомоги 172

Овчарова Ж.М.

Необхідність переходу публічного управління розвитком до публічного реагування на виклики в сфері охорони здоров'я 174

Набока Л.В.

Формування стресостійкості публічних службовців в умовах воєнного стану ... 176

Шуфрич О.Н.

Реформування регіонального управління у сфері охорони здоров'я в умовах євроінтеграції 179

Секція 7.

МЕДИЧНА ОСВІТА, НАУКА ТА ПРАКТИКА

Грузєва Т.С.

Обґрунтування навчального контенту дисципліни «Політика та етика в громадському здоров'ї. Міжсекторальні стратегії» в курсі підготовки магістрів громадського здоров'я 181

Крячкова Л.В., Сімон К.І., Кий-Кокарева В.Г.

Аналіз задоволеності здобувачів вищої медичної освіти набутими цифровими компетенціями 183

Сердюк О.І., Просолєнко Н.В., Літвінов В.Г.

Окремі питання організації симуляційного навчання на етапі післядипломної медичної освіти 185

Чухно І.А., Литвиненко М.І. Підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю 227 «Терапія та реабілітація» в системі громадського здоров'я.....	187
Іншакова Г.В., Грузєва Т.С., Замкевич В.Б. Імплементація європейських підходів до викладання біостатистики в курсі підготовки магістрів громадського здоров'я.....	190
Гладун Т.С., Філоненко М.М. Моделі навчальних технологій в підготовці здобувачів громадського здоров'я	192
Журавель Я.В. Актуальність набуття професійно-комунікативної компетенції у здобувачів вищої освіти медичних університетів	194
Паустовський Ю.О., Зенкіна В.І., Зінченко Т.О. Особливості викладання дисципліни «Безпека та гігієна праці» за спеціальністю 229 «Громадське здоров'я»	195
Astapova I.V., Pristyuk K.D. Public health factors in inclusive education.....	197

Секція 8. СТУДЕНТСЬКА НАУКА

Савельєва І.М., Грищук С.М. Гігієнічна характеристика показників якості питної води централізованого водопостачання у Вінницькому регіоні	199
Мосійчук І.В., Грищук С.М. Трудова адаптація інвалідів: підтримка, можливості та виклики	201
Буката А.О., Грищук С.М. Використання статистичних даних для розробки стратегій здорового способу життя	203
Нечаєва Є.О., Вірчик М.В., Кудрявцева Т.О. Вивчення впливу деяких тератогенних чинників на виникнення вроджених вад розвитку у людини.....	205
Ніколаєнко К.О., Трегуб П.О. Антивакцинальний рух як проблема сучасності.....	207
Гасанова Г.Б., Гасанова Н.Б., Трегуб П.О. Основні аспекти біотероризму в Україні.....	209
Молоток В.В., Трегуб П.О. Вплив електронних медичних записів на якість надання медичних послуг	210

Кречківська Л.М., Трегуб П.О.	
Особливості зберігання та транспортування донорської крові в умовах війни ...	211
Овчаренко Н.М., Трегуб П.О.	
Обізнаність молоді щодо методів профілактики онкологічних захворювань	213
Чуніховська Е.С., Трегуб П.О.	
Рівень обізнаності молоді в питанні надання невідкладної допомоги при нападі бронхіальної астми	214
Стромило А.В., Трегуб П.О.	
Проблеми на шляху до раціонального застосування принципів доказової медицини в системі охорони здоров'я	216
Пригожева Т.Д., Фіщук С.М., Трегуб П.О.	
Значення системи «E-Health» для охорони здоров'я	218
Ромохаібо К.Г., Hussein Dergham	
Features of the use of a hypocaloric diet as the most effective way to reduce excess body weight	220
Ромохаібо К.Г., Hussein Dergham	
General principles of diet therapy used to treat obesity	222
Ромохаібо К.Г., Hussein Dergham	
Comparative characteristics of the main types of diet therapy with different methods of construction	224

3. Papi A, Blasi F, Canonica GW, Morandi L, Richeldi L, Rossi A. Treatment strategies for asthma: reshaping the concept of asthma management. *Allergy Asthma Clin Immunol.* 2020 Aug 15;16:75. doi: 10.1186/s13223-020-00472-8. PMID: 32944030; PMCID: PMC7491342.

ПРОБЛЕМИ НА ШЛЯХУ ДО РАЦІОНАЛЬНОГО ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПІВ ДОКАЗОВОЇ МЕДИЦИНИ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

*Стромило А.В., Трезуб П.О. (керівник роботи)
Харківський національний медичний університет, м. Харків*

Значний науковий та технологічний прогрес у медичній галузі призводить до регулярної появи інноваційних результатів клінічних досліджень, виходу на фармацевтичний ринок нових препаратів, розробки фізіотерапевтичних процедур, змін концепцій лікування хвороб тощо. У зв'язку з цим виникають питання стосовно оптимального вибору схеми терапії для кожного пацієнта. З одного боку, необхідно враховувати сучасні дані наукометричних баз даних та протоколів задля уникнення шкоди здоров'ю та економічних збитків від використання бездоказових та застарілих технік лікування; з іншого – кожний хворий вимагає індивідуального підходу, а тому нерідко доводиться шукати альтернативу загальноприйнятим стандартам (наприклад, при непереносимості хворим або неефективності основного лікарського засобу, рекомендованого ВООЗ, при фінансовій неспроможності придбати найефективніші ліки тощо). Отже, питання щодо використання засад доказової медицини на практиці досі залишається відкритим та потребує детального розгляду.

Традиційно, доказову медицину визначають як таку, що використовує наукові методи з використанням найкращих та найбільш обґрунтованих доказів, щоб запровадити їх в якості лікування тій чи іншій хвороби. Безпосередніми перевагами доказової медицини є направленість її принципів на підвищення безпечності лікування захворювань, раціональне проведення діагностичних процедур із оптимізацією економічних витрат та навантажень на систему охорони здоров'я, безпервне оновлення медичних даних тощо. Однак, не зважаючи на такі явні переваги, доказова медицина, як і будь-який інший підхід, стикається з рядом проблем та обмежень, а тому літературні дані будь-якого рівня доказовості потребують критичного ставлення з використанням системного підходу для розв'язання клінічної задачі [1–3].

На жаль, далеко не завжди прагнення застосувати препарат з найвищим ступенем доказовості є еквівалентом раціональності його застосування. Наприклад, не викликає сумніву доказова база антибіотиків тетрациклінового ряду, однак широке використання їх в якості засобів для лікування акне, враховуючи їхні побічні ефекти, ставить під сумнів доцільність такої терапії, коли немає значної загрози життю пацієнта [4].

Певні методологічні обмеження було також розглянуто в публікації M.S. Kostaropoulos стосовно статинів та доказової медицини. Зроблено висновок про те, що, фактично, не було проведено (з етичних міркувань) жодного дослідження такої тривалості та масштабу, які б остаточно підтвердили б зниження смертності

у пацієнтів, що приймають ці препарати. Натомість багаторічне очікування подібного експерименту нанесло б значних збитків здоров'ю населення та економіці, але, тим не менш, дана група препаратів успішно використовуються вже сьогодні, а клініцисти бачать позитивний ефект. Відповідно до цього, інші автори висловлюють думку про те, що на перше місце в процесі розв'язання клінічної ситуації має бути саме досвід лікаря, його мислення і аналіз конкретної ситуації, а вже потім – «піраміда доказовості» [1, 5].

Окрім етичних та часових обмежень, не варто забувати і про фінансову складову медичних досліджень. На фармацевтичному ринку України існує величезна кількість препаратів, які, попри відсутність доказової бази, знайшли широке застосування серед населення і навіть лікарів. Дослідження цих ліків, яке відповідало б критеріям доказової медицини, вимагатиме значних фінансових затрат фармацевтичних компаній, однак, зважаючи на вже наявні значні прибутки від продажу товару, відпадає необхідність будь-яких досліджень та зменшується зацікавленість виробників у спонсорстві експериментів, а отже – навіть попри можливу ефективність певних ліків, необхідних підтверджуючих дослідів може так і не бути проведено. Через значну залежність від економічних чинників не можна виключати і зворотню ситуацію, коли компанія хоче запровадити на фармринку новий препарат і через фінансову зацікавленість не публікує негативні результати випробувань.

Окремої уваги заслуговують принципи стандартизації та рандомізації, адже далеко не завжди отримані таким чином дані можна екстраполювати на практичну діяльність лікаря, враховуючи індивідуальні особливості організму кожного пацієнта. Більше того, для лікування хворих лікар здебільшого розробляє «схему лікування», тобто підбір комбінації лікарських засобів з урахуванням знань про потенціювання терапевтичного ефекту при сумісному застосуванні певних груп препаратів. На жаль, дана особливість часто не враховується при рандомізованих дослідженнях: нерідко дослідники намагаються оцінити терапевтичний ефект препаратів по одинці, ігноруючи можливість сумісного застосування.

Ще одним питанням, яке можна виділити при аналізі літератури, є питання критеріїв позитивної оцінки лікарського засобу. Так, наприклад, існують рандомізовані дослідження, які показують незначну клінічну перевагу від використання певних препаратів (зокрема, дослідження актовегіну, мемантину та інгібіторів ацетилхолінестерази, які показали хоча й не високу, проте все ж таки позитивну динаміку в пацієнтів, що отримували лікування). Відповідно до цих невисоких результатів, на території країн Північної Америки не рекомендується застосовувати в неврологічній практиці актовегін, а в деяких країнах розглядається можливість відмови від мемантину та інгібіторів ацетилхолінестерази. Зважаючи на те, що згадані групи препаратів застосовують для лікування неврологічних (зокрема когнітивних) порушень, а нейродегенеративні захворювання та важкі наслідки перенесеного інсульту є невиліковними, то постає дилема: наскільки коректно відмовлятися від даних засобів через їхню «низьку ефективність», коли альтернативних варіантів не існує взагалі [6–10]?

Отже, доказова медицина, як і будь-який інший підхід, однозначно має свої переваги, однак має і певні недоліки, які потрібно враховувати в процесі навчання майбутніх лікарів клінічному мисленню, навичкам комплексного підходу до розв'язання практичних задач, а також вмінням систематично аналізувати наукову літературу.

Література:

1. Masic, I., Miokovic, M., & Muhamedagic, B. (2008). Evidence Based Medicine – New Approaches and Challenges. *Acta Informatica Medica*, 16 (4), 219. doi:10.5455/aim.2008.16.219-225
2. В.Д. Сиволап, С.М. Кисельов, Д.А.Лашкул. «Основні принципи доказової медицини» – Запоріжжя, 2020.
3. Sharon E. Straus and Finlay A. McAlister. Evidence-based medicine: a commentary on common criticisms. *CMAJ*. 2000 Oct 3; 163 (7): 837–841. PMID: PMC80509 PMID: 11033714
4. April W Armstrong, Joshua Hekmatjah, Leon H Kircik Oral Tetracyclines and Acne: A Systematic Review for Dermatologists *J Drugs Dermatol*. 2020 Nov 1; 19 (11): s6–s13. PMID: 33196746
5. Kostapanos, M. S., & Elisaf, M. S. (2017). Statins and mortality: the untold story. *British Journal of Clinical Pharmacology*, 83(5), 938–941. doi:10.1111/bcp.13202
6. Philip la Fleur, Ardak Baizhaxynova, Emily Reynen, David Kaunelis, and Dinara Galiyeva, Richard Evans, Editor. Actovegin in the management of patients after ischemic stroke: A systematic review *Stroke*. 2017 May; 48 (5): 1262–1270. PMID: 35771887 PMID: PMC9246213 DOI: 10.1371/journal.pone.0270497
7. Alla Guekht, MD, Ingmar Skoog, MD, Sally Edmundson, MSc, Vladimir Zakharov, MD, and Amos D. Korczyn, MD, MSc ARTEMIDA Trial (A Randomized Trial of Efficacy, 12 Months International Double-Blind Actovegin) *Stroke*. 2017 May; 48 (5): 1262–1270. Published online 2017 Apr 24. doi: 10.1161/STROKEAHA.116.014321 PMID: PMC5404405 PMID: 28432265
8. Kishi, T., Matsunaga, S., Oya, K., Nomura, I., Ikuta, T., & Iwata, N. (2017). Memantine for Alzheimer's Disease: An Updated Systematic Review and Meta-analysis. *Journal of Alzheimer's Disease*, 60 (2), 401–425. doi:10.3233/jad-170424
9. Birks, J. S., & Harvey, R. J. (2018). Donepezil for dementia due to Alzheimer's disease. *Cochrane Database of Systematic Reviews*. doi:10.1002/14651858.cd001190.pub3
10. Krolak-Salmon, P., Dubois, B., Sellal, F., Delabrousse-Mayoux, J.-P., Vandell, P., Amieva, H., Perret-Liaudet, A. (2018). France Will No More Reimburse Available Symptomatic Drugs Against Alzheimer's Disease. *Journal of Alzheimer's Disease*, 1–3. PMID: 30282371 DOI: 10.3233/JAD-180843

ЗНАЧЕННЯ СИСТЕМИ «Е-HEALTH» ДЛЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

*Пригожева Т.Д., Фіщук С.М., Трезуб П.О. (керівник роботи)
Харківський національний медичний університет, м. Харків*

Сучасна система охорони здоров'я тісно взаємопов'язана з інформаційними технологіями, що свідчить про її рушійну силу та керованість, адже інформація є базою та ключовим інструментом в будь-якій галузі. Досвід економік провідних країн світу свідчить про ефективність впровадження високотехнологічних інформаційних інструментів та методів для оптимізації державних витрат в системі охорони здоров'я. В Україні ця електронна інформаційна система має свою назву – «Е-Health», яка запроваджена Верховною Радою України в 2017 році Законом